

„Mennyből az angyal – menj sietve
 Az üszkös, fagyos Budapestre.
 Oda, ahol az orosz tankok
 Között hallgatnak a harangok.
 Ahol nem csillog a karácsony.
 Nincsen aranydió a fákon,
 Nincs más, csak fagy, didergés, éhség.
 Mondd el nekik, úgy, hogy megértsék.
 Szólj hangosan az éjszakából:
 Angyal, vigyél hírt a csodáról.

Mondd el, mert ez világ csodája:
 Egy szegény nép karácsonyfája
 A Csendes Éjben égni kezdett –
 És sokan vetnek most keresztet.
 Földrészek népe nézi, nézi,
 Egyik érti, másik nem érti.
 Fejük csóválják, sok ez, soknak.
 Imádkoznak vagy iszonyodnak,
 Mert más lóg a fán, nem cukorkák:
 Népek Krisztusa, Magyarország.

Mert Ő sem szól már, nem is vádol,
 Néz, mint Krisztus a keresztfáról.
 Különös ez a karácsonyfa,
 Ördög hozta, vagy Angyal hozta –
 Kik köntösére kockát vetnek,
 Nem tudják, mit is cselekesznek,
 Csak orrontják, nyíznak, gyanítják
 Ennek az éjszakának a titkát,
 Mert ez nagyon furcsa karácsony:
 A magyar nép lóg most a fákon.

Nem érti ezt az a sok ember,
 Mi áradt itt meg, mint a tenger?
 Miért remegtek világrendek?
 Egy nép kiáltott. Aztán csend lett.
 De most sokan kérdik: mi történt?
 Ki tett itt csontból, húsból törvényt?
 És kérdik, egyre többen kérdik,
 Hebegve, mert végképp nem értik –
 Ők, akik örökségbe kapták –:
 Ilyen nagy dolog a Szabadság?

Csattogtasd szaporán a szárnyad,
 Repülj, suhogj, mert nagyon várnak.
 Ne beszélj nekik a világról,
 Ahol most gyertyafény világol,
 Meleg házakban terül asztal,
 A pap ékes szóval vigasztal,
 Selyempapír zizeg, ajándék,
 Bölcs szó fontolgat, okos szándék.
 Csillagszóró villog a fákról:
 Angyal, te beszélj a csodáról.

És elmegy sok ember előtte:
 A Katona, ki szíven döfte,
 A Farizeus, ki eladta,
 Aki háromszor megtagadta.
 Vele mártott kezet a tálba,
 Harminc ezüstpénzért kínálta
 S amíg gyalázta, verte, szidta:
 Testét ette és véréit itta –
 Most áll és bámul a sok ember,
 De szólni Hozzá senki nem mer.

És a világ beszél csodáról,
 Papok papolnak bátorságról.
 Az államférfi parentálja,
 Megáldja a szentséges pápa.
 És minden rendű népek, rendek
 Kérdik, hogy ez mivégre kellett.
 Mért nem pusztult ki, ahogy kérték?
 Mért nem várta csendben a végét?
 Miért, hogy meghasadt az égbolt,
 Mert egy nép azt mondta: „Elég volt.”

Angyal, vidd meg a hírt az égből,
 Mindig új élet lesz a vérből.
 Találkoztak ők már néhányszor
 – A költő, a szamár, s a pásztor –
 Az alomban, a jászol mellett,
 Ha az Élet elevent ellett,
 A Csodát most is ők vigyázzák,
 Leheletükkel állnak strázsát,
 Mert Csillag ég, hasad a hajnal,
 Mondd meg nekik, – mennyből az
 angyal”

Tisztelt Rektor Úr! Tisztelt Kancellár Úr!
Tisztelt Egyetemi Vezetők! Kedves Ünneplő Munkatársak!

Márai Sándor iménti, parázsként izzó, fáklyaként világító és oly sok éven át elhallgatott sorait két hónappal az 56-os forradalom kitörését követően vetette papírra. Ma, a forradalom 63. évfordulóján, ugyanazon kérdések feszegetnek minket, mindannyiunkat, amelyek annak idejét Márait: „Mi áradt itt meg, mint a tenger? Miért remegtek világrendek?” És, „ilyen nagy dolog a Szabadság?”

Mindössze 20 nap — az ezeréves Magyarország életében egy röpké pillanat —, de történelmünk egyik legkiemelkedőbb 20 napja zajlott 1956-ban. Egy aprócska, de elszánt nemzet felemelte fejét és nemet mondott az elnyomásra, a diktatúrára és szembeszállt a világ akkori legnagyobb birodalmával. „...egy nép azt mondta: Elég volt.” A forradalom kronológiája lassan az emlékezetünkbe ég még akkor is, ha a mi szüleink és a mi tanáraink csak titokban, suttogva mertek róla beszélni. Az 1956 október 23-án Budapesten kitört tömegtüntetés a kommunista pártvezetés ellenséges reakciója és a fegyvertelen tömegre leadott véres sortűz következtében fegyveres felkeléssé nőtt. Ez a kormány bukásához, a szovjet csapatok visszavonulásához, majd a többpártrendszer visszaállításához és az ország demokratikus átalakulásához vezetett. Nagy Imre vezetésével november első napjaiban az új kormány megkezdte a tárgyalásokat a szovjet csapatok teljes kivonásáról, a Varsói Szerződésből való kilépésről és az ország semlegességéről. A szovjet politikai vezetés azonban a kezdeti hajlandóság után meggondolta magát, és miután a nyugati nagyhatalmak nem nyújtottak segítséget a magyar kormánynak, november 4-én hadüzenet nélküli háborút indított Magyarország ellen. Az aránytalan túlerővel szemben egyedül maradt parányi ország több napon át folytatott szabadságharca így végül elbukott.

Amint nem először a magyar történelemben, az újjátás, a változtatás, a cselekvés és így a forradalom egyik fő hajtóereje most is a fiatalok, az egyetemisták voltak. A Semmelweis Egyetem jogelődje, a Budapesti Orvostudományi Egyetem jelentősen kivette részét a forradalomból, és nagy áldozatokat könyvelhetett el. Az egyetemi forradalmi történet a budapesti események sodrában zajlott, és a legádázabb harcok egyetemünk főépületének néhány száz méteres körzetében bontakoztak ki. Október 22-én a műegyetemistákhoz csatlakoztak az orvosi egyetemisták, amikor megfogalmazták 16 pontos követelésüket. Az október 23-ára meghirdetett szolidaritási tüntetéshez a Budapesti Orvostudományi Egyetem is csatlakozott. Medikusok részvételével tartották a Petőfi Kör vitáját „*A fiatal orvos és a társadalom*” címmel, melynek a közeli Magyar Rádiónál kitört lövöldözés vetett véget. Itt lelte halálát az első budapesti áldozat, az ötödéves medikus, Puskás Sándor. Október 24-én megalakult az Orvosegyetem Forradalmi Bizottsága, mely átvette az egyetemi ügyek irányítását, megszervezte a gyógyszer- és kötszerellátást és a mentési munkákban való részvételt. A hallgatók közül oly sokan jelentkeztek szolgálatra, hogy sokukat már

nem tudták feladattal ellátni, így ők más kórházakhoz, a mentőkhöz, vagy közvetlen „frontszolgálatba” kerültek. Szinte minden klinikánk részt vett a sebesültek ellátásában: a II. sz. Sebészeti Klinika 378 sebesültet kezelt október 23. és november 9. között, köztük 37 szovjet katonát. A II. sz. Gyermekgyógyászati Klinikán 80 civilt, 14 felkelőt és 12 szovjet katonát láttak el, és az Urológiai Klinikán 170-re rúgott a beszállított sebesültek száma. A fegyveres ellenállás központjai, a Corvin-köz, a Kilián-laktanya és a Tűzoltó utca közelsége miatt a november 4-én indult szovjet támadáskor a belső klinikai tömb ismét a harcok közepébe került. Tüzérségi találat érte a II. sz. Belgyógyászati Klinika 25-ös kórtermét, ahol minden beteg meghalt. Elpusztult az egyetemi főépület jobb szárnya, a Bőrgyógyászati Klinika. Az I. sz. Szemészeti Klinika csupán vöröskeresztes zászlóval védett épületét szabályosan megostromolták a szovjet csapatok.

Az elszenvedett emberi veszteség ennél jóval fájóbb volt. Három egyetemi hallgató meghalt. 104 orvos, 76 egyéb alkalmazott és 315 hallgató nyugatra menekült. A megtorlások és megfélemlítés még éveken át folytatódtak. 1957. májusában még hat medikus volt letartóztatásban. Közöttük volt Tóth Ilona VI. éves orvostanhallgató, akit kínvallatásnak vetettek alá, majd koncepciós perben halálra ítélték és 1957. június 27-én kivégezték. A forradalom alatt még medikus Békési Bélát, a II. sz. Nőgyógyászati Klinika nemzetőrségének parancsnokát 1958-ban végezték ki. Nyolc egyetemi tanár és docens ellen indult eljárás, négy professzor, Kudász József, Nyíró Gyula, Hedri Endre, és Horay Gusztáv ellen elmarasztaló ítéleteket hoztak. A megtorló eljárások során sajátosan keveredtek a hatalmi érdekek, a politikai bosszúvágy sőt a személyes indítékok is. A megtorlás utójátékának tekinthető Haynal Imre professzor eltávolítása, aki az 1956-os eseményeket forradalomnak nevezte. Hősök ők, akik a szabadságért hurcoltattak meg, szenvedtek és hoztak személyes áldozatokat. Ilyen nagy dolog volna a szabadság?

Szent Jánosnál olvashatjuk: „...megismeritek az igazságot, és az igazság szabaddá tesz benneteket.” A szabadság ügye tehát nem választható el az igazságtól. A ma 250-ik születésnapját ünneplő, de tekintetét a jövőbe vetítő Semmelweis Egyetem mindig az igazság és az élet védelmezője volt, és ezt a forradalom óráiban hőiesen tanúsította. Ünnepeinken most azt kívánom, hogy hőseink szabadságvágya példa maradjon számunkra. Kívánom, hogy mindig olyan úton járjunk, amely az élet, az emberi élet csodáját tiszteli és őrzi; olyan úton, amely mindig az igazságot keresi, hogy általa szabadokká válhassunk és szabadok lehessünk. Higgyünk az igazságban úgy, hogy ha kell, életünket tegyük fel rá. Mert igen, ilyen nagy dolog a szabadság!